

Mojca Ramšak

Tematska številka Glasnika SED

- Etnologija v osnovni šoli

Slovensko etnološko društvo je jeseni 1994 v Cankarjevem domu v Ljubljani pripravilo tridnevno posvetovanje z naslovom **Etnologija v osnovni šoli**. Ideja zanj je zorela več kot eno leto. Na rednih mesečnih sestankih društva smo pretresali možne cilje in vsebine posvetovanja. Izoblikovana ideja o ciklusu posvetovanj, ki se začne z vrtcem in konča s fakulteto, naj bi učiteljem-mentorjem in vzgojiteljem nakazala pot v etnološko raziskovalno delo z mladino predvsem na metodičnem nivoju.

Na posvetovanju smo v posameznih predavanjih, še bolj pa v delavnicah razprostrli horizont različnih tem iz vseh treh sklopov etnološkega raziskovanja (materialne, socialne in duhovne kulture), s katerimi bi učitelji svojim učencem pomagali pri globljem spoznavanju svojega domačega okolja. Namen otroškega etnološkega raziskovanja v obliki delavnic, taborov, raziskovalnih nalog, projektnih tednov, etnoloških zbirk ipd. naj bi torej bil spoznavanje, razumevanje in s pomočjo mentorjev tudi vrednotenje prostora, ki smo mu nekoč, v času ko sem sama obiskovala osnovno šolo, rekli "ožja domovina", nekoliko kasneje pa "Slovenija moja dežela". Ker smo "domovino" in "deželo" spoznavali pri predmetih slovenski jezik, zgodovina, zemljepis, spoznavanje družbe, glasbena in likovna vzgoja, pa še v raznih občolskih dejavnostih in krožkih, smo pripravljenci posvetovanja sklenili, da bodo tudi delavnice in predavanja namenjene predvsem vnašanju etnoloških in domoznanskih vsebin v že obstoječe predmete, tudi v tiste, kot npr. telesna vzgoja, ki so bili do sedaj v glavnem prezrti.

Ob sedanji reformi osnovnega šolstva, pa bi lahko pedagogi svetovalci in drugi strokovnjaki pomislili tudi na nov predmet - etnologijo.

Ta številka Glasnika, je natisnjena v nekoliko večji nakladi in je namenjena prav šolnikom. Prinaša tekste, ki so bili predstavljeni v Cankarjevem domu in še nekatere druge, ki so neposredno povezani z odkrivanjem etnološke dediščine v šolah. Zapisano se nanaša na pestro paleto od "tradicionalne" dediščine do sodobnih pojavov današnjega življenja.

Etnologi udeleženci posvetovanja upamo, da boste učitelji v tej tematski številki našli napotke, ki ustrezajo vašim nagnjenjem in interesom in da jih boste uspešno prenašali na mladino.

Rajko Muršič

Besedilom o etnologiji v osnovni šoli v popotnico

Načrti, ki smo jih imeli v uredništvu Glasnika v zvezi s pričujočo številko, so se nam nekoliko skazili, vendar za spremembo v pozitivnem smislu. Ob besedilih, ki so nastala na podlagi lanskoletne akcije Slovenskega etnološkega društva o etnologiji v osnovni šoli (delavnice za osnovnošolske učitelje v Cankarjevem domu), smo nameravali natisniti tudi nekaj drugih etnoloških zimzelenčkov.

Pa se je izkazalo, da je že gradiva o etnologiji v osnovni šoli dovolj za zelo obsežno številko. Tako smo se tokrat omejili zgolj na temo etnologije v osnovni šoli, druge članke pa bomo izdali v najkrajšem možnem času v okviru prve številke letnika 1995 (potem pa bomo prisiljeni čakati na sprejetje državnega proračuna za letošnje leto...). Čeprav torej težav z gradivom trenutno nimamo, velja opozoriti, da raven strokovnega pisanja v naši stroki ni na takšni ravni, kot bi si vsi skupaj želeli. Zato bomo v Glasniku naredili vse, da bi z objavljenimi članki dajali zgled. Še naprej pričakujemo predvsem čimveč vaših ustvarjalnih domislic, ki bi širila obzorja stroke in obenem potrjevala že doseženo raven etnološkega dela.

Tematske številke, ki jih pripravljamo v letošnjem letniku, naj bi prispevale različne poglede na izzive, ki jih pred etnološko stroko postavlja brstenje antropologij; spomnili se bomo obletnice Glasbeno-narodopisnega inštituta in poskušali odgovoriti na vprašanje usmeritev etnomuzikologije, etnokoreologije in raziskav ljudske pesmi v devetdesetih letih (in naprej); lotili se bomo tudi vprašanj etnološkega muzealstva in muzeologije. V naslednjem letu bomo poskusili premisliti lugo in možnosti t.i. aplikativne etnologije (ter osvetliti doslejšnje izkušnje). Seveda pa bomo namenili dovolj prostora tudi drugim etnološkim temam in diskutiram in pričakujemo odziv vsakogar, ki mu ni vseeno, kakšni so doneski stroke (glede na količino izdanih knjig v lanskem letu kaže, da smo etnologi dovolj dejavni).

Toliko zaenkrat o načrtih. Kljub temu, da bi se o vprašanih načinov uvajanja etnoloških vsebin v osnovne šole dalo povedati še marsikaj, je vendarle res, da je pričujoča številka Glasnika prvi bolj zaokrožen (in, upam, uporaben) prikaz najrazličnejših možnosti, ki jih ponuja stroka. Ker so članki namenjeni v prvi vrsti šolnikom (v pomoč pri njihovem ukvarjanju z etnološkimi vsebinami), so izrazito aplikativnega značaja (z manj teoretske in strokovne osmislitve, kot bi na nekaterih mestih morebiti bilo potrebno). Glede na trenutno dogajanje okoli sprejemanja nove šolske zakonodaje in s tem povezano razpravo o konceptih in vsebinskih vprašanjih hodočega osnovnega (in srednjega) šolstva na Slovenskem, je trenutek izida takšnega zbornika nepričakovano ugoden. Če se etnologi ne bomo v tem trenutku znali postaviti za svoje "Jernejeve pravice", bo priložnost po naši lastni krivdi splavala po vodi. Prepričan sem, da prispevki, ki jih objavljamo tokrat, niso in ne morejo biti zadnji donesek etnološke stroke k vprašanju uvajanja etnologije v šole. Upam, da je to šele začetek razprave in priprave povsem konkretnih napotkov in načrtov v zvezi z vprašanjem etnologije v šolah. Oblikovanje vsebin, ki naj bi jih etnologi začrtali za pripravo učnega programa pri morebiti na novo uvedenem izbirnem predmetu etnologije v osnovni šoli, je tisto vprašanje, na katerega lahko odgovori samo etnološka stroka, ki ne sme čakati, da jo bo kdo drug vprašal, če ima kakšne zamisli. Zato je naslednji korak (ob stalnem izvajanju podobnih pedagoških delavnic, ki so se pokazale kot uspešne tako za etnologe kot za učitelje) razmišljanje - tudi - o učnih vsebinah, ki ne bi bile več "razmetane" med siceršnjimi osnovnošolskimi predmeti.

V Glasniku ob zmeraj dovolj prostora za objavo prispevkov, ki hodo osvetljevali to - za stroko izjemno pomembno - tematiko (tudi v sicer drugače koncipiranih številkah). Če vas bodo prispevki v tej številki Glasnika spodbudili k razmisleku, naj vaš razmislek postane javen, kajti le na ta način bo mogoče izraziti čimbolj konkretne in - kolikor je to mogoče - soglasne predloge. Pozivam pa tudi učitelje (in druge animatorje, ki se ukvarjajo z etnološkimi temami v pedagoškem procesu), da posredujejo tudi svoja mnenja in poglede.